

Kroniek

I. Meer samenwerking tussen leerkrachten en ouders.

Naar aanleiding van een televisie-uitzending van de V.P.R.O. op 3 december 1970 over de Elbertschool in Zwolle is een conflictsituatie ontstaan over de vraag in hoeverre ouders voor de school en bij het onderwijs mogen worden ingeschakeld. Vandaar dat deze uitzending de uitdagende titel heeft meegekregen: 'Van wie is die school?'

Deze titel is in lichte mate provocerend daar op de Elbertschool de ouders hebben meegewerkt bij het eigenlijk leerproces. Deze ouders vullden taken tijdens de lesuren voor het groepslezen, blokrekenen, handwerken, handenarbeid en muziek. Zelfstandig mochten de ouders optreden bij de expressievakken maar bij de leervakken lezen en rekenen werkten zij onder de directe leiding van de leerkrachten. Dit betekent dat de onderwijzer(es) verantwoordelijk is en blijft voor de keuze van de leerstof en het niveau van het onderwijs, dat gegeven wordt.

Het laat zich denken dat het bevoegd gezag voor het onderwijs in de gemeente Zwolle, niet weinig geschrokken is over dit voor Nederlandse verhoudingen nogal vergaand betrekken van de ouders bij het onderwijsgebeuren. De eerste opwelling van deze kant schijnt dan ook geweest te zijn: geen ouders inschakelen bij het onderwijsproces in het algemeen en bij het lesgeven in het bijzonder. Dit standpunt is, mede door de publieke opinie wat afgezwakt zo niet prijsgegeven. Het bevoegd gezag heeft namelijk verklaard dat:

- de leerlingen optimale ontwikkelingskansen geboden moeten worden;
- daarom de kwaliteit van het onderwijs moet worden gegarandeerd en

- ouderhulp dan ook op verantwoorde wijze moet worden georganiseerd om chaos in de school te voorkomen.

De eigenlijke vraag: 'Van wie is de school?', is evenwel niet beantwoord geworden. Niettemin is een antwoord noodzakelijk om meer duidelijkheid te verkrijgen in de relatie tussen school en ouders. Tot dusverre zijn de ouders wel bij het schoolgebeuren betrokken maar dit bleef evenwel slechts beperkt tot het bezoeken van ouderavonden, schooltentoonstellingen, open schooldagen en het verlenen van medewerking bij geldinzamelingen voor de school, het zetten van koffie tijdens schoolbijeekomsten en het assisteren bij schooluitstapjes. Voorts kan het hoofd van de school de relatie tussen ouders en school bevorderen door het houden van spreekuren.

Met al deze activiteiten, hoe lofwaardig en nuttig op zichzelf, ontstaat er evenwel geen wezenlijke relatie tussen ouders en school. Teveel blijven ouders 'buiten spel' staan, niet feitelijk, niet functioneel worden zij betrokken bij het schoolgebeuren zoals dit in de onderwijsleersituatie het geval is. Het zou dan ook belangrijk zijn, zeker voor wat het kleuter- en basisonderwijs betreft, de vraag 'Van wie is de school?' te beantwoorden met 'van de ouders'. De opvoeding in het gezin wordt namelijk in de kleuter- en basisschool voortgezet en uitgebreid. Het komt mij dan ook voor dat er geen bezwaren van principiële aard kunnen zijn om vaders en moeders bij het onderwijs te betrekken indien zij dit wensen, daartoe bekwaam kunnen worden geacht, het vertrouwen hebben van de leerkrachten en de andere ouders, en er verder geen andere bezwaren zijn. Indien het mogelijk zou worden om ouders, op basis van vrijwillige dienstverlening, bij het onderwijs in te

Schakelen en hen meer bij het schoolgebeuren te betrekken dan zal dit ongetwijfeld op den duur consequenties kunnen hebben voor het bepalen en het uitvoeren van het onderwijsbeleid. Het onderwijs is voor de persoonlijkheidsontwikkeling der kinderen en de maatschappelijke toekomst van jonge mensen van zo'n grote betekenis geworden dat het niet meer aangaat het onderwijsbeleid alleen te doen bepalen en uitvoeren door overheid en schoolbesturen. Leerkrachten en ouders moeten daarin worden gekend en betrokken. Het is dan ook noodzakelijk dat in en buiten de school ouders en leerkrachten intensiever gaan samenwerken om een beter onderwijsbeheer te verkrijgen zodat de democratisering en vermaatschappelijking van het onderwijs meer worden bevorderd dan tot nu toe gebeurt.

II. Toenemende belangstelling voor dagonderwijs.

Uit een onlangs verschenen publikatie - 'De Nederlandse Jeugd en haar Onderwijs' van het Centraal Bureau voor de Statistiek - is af te leiden, dat in de periode 1930 tot en met 1970 de belangstelling onder de dertien- tot twintigjarigen, voor het volgen van volledig dagonderwijs, regelmatig toeneemt.

Uit de vele verzamelde gegevens zijn ter toelichting op deze groeiende belangstelling en om meer inzicht over deze problematiek te verkrijgen, de Tabellen 1 en 2 samengesteld:

Tabel 1 Percentage mannen van 13-20 jaar, dat volledig dagonderwijs ontvangt:

	1930	1940	1950	1960	1970
13 jaar	88%	92%	96%	99%	100%
14 jaar	36%	50%	72%	86%	97%
15 jaar	24%	36%	45%	65%	86%
16 jaar	18%	26%	33%	45%	68%
17 jaar	14%	16%	22%	31%	50%
18 jaar	9%	11%	15%	22%	36%
19 jaar	7%	8%	13%	17%	28%
20 jaar	4%	6%	10%	13%	21%

Tabel 2 Percentage vrouwen van 13-20 jaar, dat volledig dagonderwijs ontvangt:

	1930	1940	1950	1960	1970
13 jaar	82%	86%	96%	100%	100%
14 jaar	24%	37%	68%	76%	92%
15 jaar	16%	26%	32%	49%	73%
16 jaar	12%	18%	21%	30%	52%
17 jaar	8%	11%	13%	19%	33%
18 jaar	7%	8%	8%	11%	19%
19 jaar	3%	4%	5%	7%	13%
20 jaar	2%	3%	3%	5%	8%

Uit de beide statistieken is af te leiden dat zowel onder de jonge mannen als vrouwen de belangstelling voor het volgen van volledig dagonderwijs per decennium toeneemt.

Ter verduidelijking moge dienen, dat onder 'volledig dagonderwijs' wordt verstaan alle inrichtingen van onderwijs waar de leerlingen ten minste 16 uren per week les krijgen, alsmede de volledig ingeschreven studenten van universiteiten en hogescholen. Dit betekent echter dat het percentage jeugdigen, in de leeftijd van 13 tot en met 20 jaar, dat op enigerlei wijze onderwijs ontvangt, beduidend hoger wordt als daarbij worden geteld de jongeren van de leerlinginstellingen, de deelnemers en deelneemsters aan het vormingswerk voor werkende jongeren en de leerlingen der avondscholen. Deze instellingen komen namelijk niet toe aan 19 lessen per week per leerling en worden derhalve niet gerekend te behoren tot het volledig dagonderwijs.

De percentages in de beide statistieken zijn overigens op zichzelf al indrukwekkend en beemoedigend genoeg. Zij zijn indrukwekkend omdat zonder wettelijke dwang als leerplichtverlenging het volledig dagonderwijs groeit. Zo ging bijvoorbeeld in 1930 van de 17-jarige jongens 14% naar het volledig dagonderwijs en in 1970 niet minder dan 50%. In 1930 volgde van de jonge mannen van 20 jaar slechts 4% volledig dagonderwijs en in 1970 21% dus het vijfvoudige.

Ook bij de meisjes is de stijging niet gering te achten. Van de 17-jarigen volgde in 1930 8% volledig dagonderwijs en in 1970 33%. Onder de

20-jarige meisjes is in deze periode het percentage gestegen van 2 tot 8%.

Hoewel dus ook onder de meisjes een toenemende belangstelling voor het volgen van volledig dagonderwijs is te constateren, komen zij, over de gehele periode van 1930 tot en met 1970 en onder alle generaties van 13- tot 20-jarigen, toch minder aan het volgen van volledig dagonderwijs toe dan de jongens. Te dien opzichte wordt de emancipatie van jonge vrouwen, in vergelijking met die van jonge mannen, in hoge mate belemmerd. Deze problematiek is evenwel ingewikkelder dan vaak wordt verondersteld daar deze ten nauwste is verweven met onze maatschappelijke structuur, sociaal-psychologische opvattingen over de rol van de man en de vrouw in onze samenleving wat betreft de partnerkeuze, de huwelijksleeftijd, het

gezinsleven, de beroepsuitoefening en met het gegeven dat meisjes graag spoedig willen verdienen om over enig geld te kunnen beschikken als zij reeds op jeugdige leeftijd een mogelijke huwelijkspartner ontmoeten.

Voorts zijn deze percentages bemoedigend voor hen, die streven naar vermaatschappelijking van het onderwijs op basis van vrijwilligheid der leerlingen. Niet door een leerplichtwet moeten jongeren worden gedwongen om volledig dagonderwijs te volgen. Enerzijds moeten zij zelf de betekenis van het onderwijs voor hun persoonlijkheidsontplooiing en maatschappelijke toekomst inzien en anderzijds moet het onderwijs voor de jongeren functioneel en inspirerend zijn.

J. H. N. Grandia